

РЕЦЕНЗІЯ

**кандидата юридичних наук, доцента Плугатиря Максима Віталійовича
дисертаційне дослідження Воронюк Наталі Петрівна на тему:
«Адміністративно-правове регулювання діяльності органів місцевого
самоврядування по забезпеченню безпеки дорожнього руху», подану на
здобуття на наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право»
за спеціальністю 081 «Право»**

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що рівень завантаженості автошляхів України інтенсивно зростає, це відповідно породжує збільшення кількості правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху. Основними причинами великої кількості правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху України є низький рівень правової культури учасників дорожнього руху й зневага до вимог безпеки під час руху. Правове регулювання у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху є важливим інструментом регулювання й охорони правильної організації дорожнього руху та обов'язкового додержання вимог безпеки. Вплив загальнообов'язкових правил у сфері дорожніх відносин створює належний правовий режим на автотранспорті, що відповідає інтересам держави. Серед засобів, які держава застосовує для боротьби з порушенням законодавства про дорожній рух, найважливіше місце посідає адміністративна відповідальність. Зокрема, дієвим засобом у боротьбі з правопорушеннями у сфері безпеки дорожнього руху є адміністративні превентивні заходи й заходи примусу.

Дорожній рух виступає невід'ємною частиною сучасної цивілізації, а його інтенсивність характеризує розвиток економічних процесів, які відбуваються у державі. Адже розвиток транспортної інфраструктури значною мірою впливає на темпи економічного та соціального розвитку держав та як наслідок – усього людства. Сучасний стан автомобільних доріг, мостів, тунелів, а також транспортних засобів та їх кількість являють собою прояв науково-технічного прогресу. Суспільні процеси, які пов'язані з дорожнім рухом і супроводжують його розвиток, потребують детального наукового дослідження.

Вирішення зазначених проблем публічною адміністрацією відбувається із застосуванням різноманітних засобів правового регулювання суспільних відносин, серед яких можливо відзначити такий інструмент публічного адміністрування як реалізація адміністративної відповідальності. Застосовуючи зазначений інструмент, у разі вчинення окремого правопорушення, публічна адміністрація забезпечує охорону прав і законних інтересів громадян від протиправних посягань, що має позитивний вплив на їх правосвідомість та поведінку у майбутньому як один із засобів профілактики. Зазначене також обумовлює потребу дослідження проблем адміністративно-правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування по забезпеченню безпеки дорожнього руху.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача. Науковий рівень і публікації здобувачки на підставі аналізу та порівняння між собою за змістами є взаємовідповідними та відображають зміст і сутність однієї наукової проблематики, що безперечно свідчить про глибоке й ґрунтовне опрацювання теми, її об'єкта й предмета. Вступ характеризується високим рівнем аргументації щодо необхідності опрацювання основних структурних елементів дисертації, вказується їх взаємопов'язаність та компліментарність одне відносно одного, аналіз змісту, висновків до кожного розділу та загальних висновків до роботи свідчить про правильність вибору інструментарію наукового дослідження, його влучність та можливість викладу шляхів розв'язання основних проблем саме завдяки високому науковому рівню відповідної дисертаційної праці.

Основні наукові результати дисертаційної роботи опубліковано в п'яти наукових статтях, що опубліковані в виданнях уключених до категорії «Б», а також шести науково-практичних конференціях міжнародного та всеукраїнського рівня.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях. Авторкою, на підставі проаналізованого обґрунтовано

низку науково-практичних положень за відповідними рівнями наукової актуальності, найбільш цікавими, крім визначених уперше, на мою думку є удосконалені: наукові підходи до визначення безпечності як ознаки автомобільної дороги, вулиці, залізничного переїзду та інших місць, призначених для пересування людей та перевезення вантажів за допомогою транспортних засобів, яка характеризується станом вказаних об'єктів, що визначає їх здатність запобігти настанню дорожньо-транспортних пригод, зменшити їх негативні наслідки, не стати причиною виникнення ДТП; теоретичні положення щодо необхідності уточнення видів наслідків дорожньо-транспортних пригод: завдання шкоди життю та здоров'ю учасників дорожнього руху; завдання шкоди життю та здоров'ю інших осіб, які не є учасниками дорожнього руху; завдання шкоди навколишньому-природному середовищу; пошкодження чи знищення майна учасників дорожнього руху; пошкодження чи знищення майна інших фізичних та юридичних осіб; наукові розробки щодо наявності в органах місцевого самоврядування законодавчо встановленої можливості видання нормативно-правових актів, які визначають засади політики у сфері безпеки дорожнього руху на певній території.

Крім цього, авторка обґрунтовує, що дістали подальший розвиток: понятійно-термінологічний апарат у досліджуваній сфері: поняття «безпека дорожнього руху» (під яким слід розуміти, захищеність учасників дорожнього руху та інших осіб, навколишнього природного середовища, майна від реальних чи потенційних загроз настання дорожньо-транспортних пригод та їх наслідків), «забезпечення безпеки дорожнього руху» (діяльність публічної адміністрації, спрямована на своєчасне виявлення, запобігання реальним чи потенційним загрозам виникнення дорожньо-транспортних пригод, з метою попередження негативних наслідків та усунення їх у разі настання), «безпекова інфраструктура» (до якої необхідно відносити об'єкти, завданням яких є забезпечення безпеки автомобільної дороги, її підвищенню, стимулювання безпечної поведінки учасників дорожнього руху або вжиття заходів щодо подолання наслідків ДТП), «безпечність транспортного засобу», «безпечний

вантаж», «безпечна поведінка учасника дорожнього руху». Не залишено поза увагою також характеристику зарубіжного досвіду країн з найвищим рівнем безпеки дорожнього щодо участі органів місцевого самоврядування в забезпеченні безпеки дорожнього руху, що надало можливість визначити відповідні пропозиції для України по удосконаленню адміністративно-правового регулювання, які дозволять ефективно виконувати органами місцевого самоврядування повноваження в даній сфері.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Про наукову обґрунтованість тематики визначеної авторкою свідчить не лише велика кількість проаналізованої літератури, що пов'язана з предметом і об'єктом дослідження, а також її взаємопов'язаність з нормативно-правовим підґрунтям та сучасними реаліями правозастосування, що відображається в розумінні автора основних тонкощів і засад функціонування механізму адміністративно-правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування по забезпеченню безпеки дорожнього руху.

Тема дисертації ґрунтується на Плані дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на 2021-2023 роки (розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 червня 2021 року № 756-р), Національній стратегії у сфері прав людини (Указ Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021), Цілях сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019), Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021-2025 роки, що затверджена постановою загальних зборів НАПрН України від 26.03.2021 р. № 12-21; відповідає тематиці наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (наказ МВС України № 454/2020).

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Підведені в дисертаційному дослідженні висновки та рекомендації, що й формують наукову новизну даного

дослідження розроблені відповідно до вимог законодавства України, з дотриманням норм і стандартів академічної доброчесності. З метою глибокого аналізу наукових категорій і необхідності комплексного дослідження основних елементів адміністративно-правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування по забезпеченню безпеки дорожнього руху, було досліджено праці інших вчених і дослідників, законодавство України та інформаційно-аналітичні матеріали.

Під час дослідження застосовано загальнонаукові та спеціальні методи: логіки – для поступового та обґрунтованого дослідження поставлених завдань; опису – для надання характеристики та змістовного наповнення основних термінів, понять і категорій, що є предметом наукового дослідження; історико-правовий – для висвітлення генезису розвитку адміністративно-правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування по забезпеченню безпеки дорожнього руху; порівняльно-правовий – під час аналізу норм адміністративного законодавства та інших нормативно-правових актів, що в синергії створюють нормативне підґрунтя для адміністративно-правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування по забезпеченню безпеки дорожнього руху; структурний – для встановлення основних відмінних від інших інститутів права в галузі охорони прав і свобод людини і громадянина характерних рис, що передбачає послідовність та планомірність наукового аналізу.

Авторка зазначає, що обрана методологія й відповідний концептуальний підхід, з урахуванням окреслених завдань і мети дослідження, амбітних цілей щодо розв'язання основних наукових завдань дозволили фундаментально підійти до питання тлумачення загальноправових і спеціальних категорій, окреслити всі необхідні елементи юридичних явищ і підкреслити не лише актуальність відповідної теми та виокремити й загострити увагу читача на найбільш проблемних питаннях, а й запропонувати ймовірні шляхи їх розв'язання найбільш ефективними інструментами.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

Теоретичне значення положень дисертаційного дослідження полягає в тому, що воно містить новітні визначення основних понять, термінів і явищ, що безпосередньо стосуються адміністративно-правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування по забезпеченню безпеки дорожнього руху, не лише на локальному прикладному рівні, а й з огляду на необхідність подальшого вдосконалення відповідних положень в межах науки адміністративного права. Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що основні та точкові результати дисертаційного дослідження, загальні пропозиції до законотворчої діяльності, а також до проєктування організаційно-розпорядчих відомчих (міжвідомчих) нормативно-правових актів може бути використано в: законотворчому процесі – для вдосконалення законодавства, що забезпечує адміністративно-правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування по забезпеченню безпеки дорожнього руху; правозастосовній практиці – для підвищення ефективності адміністративно-правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування по забезпеченню безпеки дорожнього руху; освітньому процесі – у системі професійної освіти, під час викладання навчальних дисциплін «Адміністративна відповідальність», «Адміністративно-деліктне право», «Адміністративний процес», «Сучасні аспекти адміністративної відповідальності» тощо; науково дослідній роботі – для подальшого дослідження проблем адміністративно-правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування по забезпеченню безпеки дорожнього руху.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертаційне дослідження Воронюк Н.П. на тему «Адміністративно-правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування по забезпеченню безпеки дорожнього руху» має чітку структуру, визначену вимогами, що викладені в положеннях МОН та, зокрема, у Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії,

затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року, № 44.

Дисертаційна робота Воронюк Н.П. складається зі вступу, трьох розділів, поділених на дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел (220 найменувань на 25 сторінках) та додатків (на 74 сторінках). Загальний обсяг дисертації становить 320 сторінок, із яких обсяг основного тексту – 208 сторінок.

Структурно, дисертаційне дослідження складається з трьох основних розділів, у яких поетапно розкрито всі необхідні для досягнення мети й завдань елементи.

Перший розділ «Теоретико-правові засади адміністративно-правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування у забезпеченні безпеки дорожнього руху містить історіографію дослідження адміністративно-правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування по забезпеченню безпеки дорожнього руху; розкриває поняття та структуру безпеки дорожнього руху як сфери впливу органів місцевого самоврядування по її забезпеченню; визначає роль та місце органів місцевого самоврядування як суб'єктів забезпечення безпеки дорожнього руху.

Другий розділ «Механізм адміністративно-правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування по забезпеченню безпеки дорожнього руху» містить поняття та розкрити структуру механізму адміністративно-правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування по забезпеченню безпеки дорожнього руху; зміст превентивної діяльності органів місцевого самоврядування у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху; визначення повноважень органів місцевого самоврядування у сфері поставарійної діяльності.

Третій розділ «Шляхи удосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування по забезпеченню безпеки дорожнього руху» містить характеристику зарубіжного досвіду здійснення адміністративно-правового регулювання діяльності органів

місцевого самоврядування по забезпеченню безпеки дорожнього руху; напрями удосконалення правового регулювання діяльності уповноважених осіб місцевого самоврядування, відповідальних за забезпечення безпеки дорожнього руху на території населених пунктів; шляхи оптимізації взаємодії органів місцевого самоврядування з іншими суб'єктами публічної адміністрації по забезпеченню безпеки дорожнього руху.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача. Позитивно оцінюючи отриманні Воронюк Н.П. результати здійсненого дослідження, підкреслюючи їх наукову та практичну цінність, необхідно звернути увагу на деякі дискусійні питання, зокрема:

1. Авторка у першому розділі визначає, що існує низка прогалин в правовому регулюванні діяльності органів місцевого самоврядування у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, та вказує що їх усунення потребує розробки комплексного проєкту закону, яким будуть внесені зміни до Закону про дорожній рух, Закону про місцеве самоврядування та ряду інших законодавчих актів.

Запропоновані зміни є цікавими та мають наукову й практичну актуальність, одночасно дана пропозиція була б більш обґрунтованою, якби у роботі було наведено зміст відповідних норм щодо внесення змін у зазначені законодавчі акти.

2. Авторкою у розділі 2 дисертації зазначається, що превентивна діяльність органів місцевого самоврядування передбачає виконання аналітичних, планувальних, експертно-оцінювальних, реалізаційних, моніторингових дій щодо кожного з елементів безпеки дорожнього руху: безпечні автомобільні дороги, безпечні транспортні засоби, безпечна поведінка учасників дорожнього руху, безпечні вантажі.

Проте відповідні заходи не пропонується закріпити у відповідних нормативно-правових актах, які визначають повноваження органів місцевого самоврядування у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, що на мою думку не вирішує відповідну проблему у повному обсязі.

Водночас, окреслені проблемні питання не впливають на загально позитивну оцінку дисертаційного дослідження, свідчать про високий науковий рівень опрацювання й глибину наукового аналізу, а також на наявність проблематики в контексті здійснюваного дослідження.

Відсутність порушень академічної доброчесності. Під час аналізу рецензованої дисертації та опублікованих праць Воронюк Н.П. фактів порушення академічної доброчесності не виявлено.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертація Воронюк Наталі Володимирівни на тему «Адміністративно-правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування по забезпеченню безпеки дорожнього руху» є завершеною кваліфікованою науковою працею, що має вагоме теоретичне і практичне значення, відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року, № 44, Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, а її авторка Воронюк Наталя Володимирівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

**Рецензент –
доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент**

Максим ПЛУГАТИР

